

”Flanderin pyhän kreivin Kaarle I:n murha, petos ja teurastus”
Galbert Bruggelaisen kuvaukset Kaarlesta, Eremlaudeista ja uskonnosta.

Oulun yliopisto
Historiatieteet
Kandidaatintutkielma
20.05.2020
Timo Keisala

Sisällysluettelo

Johdanto	2
1. Flanderin kreivi Kaarle I	8
1.1 Kaarle I:n tausta ja henkilök kuva	8
1.2. Salamurha ja pyhimyskertomus	15
2. Erembaldit.....	18
2.1. K laanin tausta ja kuvaus	18
2.2. Erembalds-k laanin johtajan, Bertulfin kuvaus	24
Loppulause.....	27
Lähteet ja tutkimuskirjallisuus.....	30

Johdanto

Tutkimuksen aihe, metodit, tutkimuskysymykset ja tutkimuksen rajaukset

Tutkielmani aiheena on Flanderin kreivi Kaarle I ja Erembaldit Galbert Bruggesilaisen kronikassa *De multro, traditione et occisione gloriosi Karoli comitis Flandriarum*. Tutkimuksessani pyrin tutkimaan sitä, millaisen kuvan Galbertin teksti antaa lukijalle Kaarlesta ja Erembaldseista. Lisäksi yritän selvittää miksi Galbert haluaa antaa tietynlaisen kuvan näistä historiallisista henkilöistä lukijalle ja miten uskonto on vaikuttanut Galbertin tekstissä antamiin kuvauksiin.

Tässä tutkimuksessa olen määritellyt Galbertin kirjoittaman De multron tekstilajiksi kronikan. Olen käyttänyt tekstilajin määrittelyssä apuna kahta eri teoriaa, jotka tarjoavat hyviä työkaluja tekstilajin määrittelyyn. Ensiksi käytin Tzveta Todorin tekstilähtöisyyttä painottavaa teoriaa.¹ Tekstilähtöisyyttä painottavan teorian lisäksi käytin Hans Robert Jausin teoriaa, jonka lähtökohtana on kartoittaa tietyn periodin lajihorisonttia ja tämän perusteella määritellä tekstin alalaji.² Keskiaikaisen kronikan piirteisiin kuuluu, että kronikat olivat kronologisessa järjestyksessä eteneviä, tapahtumia kuvaavia tekstejä, joissa olennaista oli kronologia eikä kirjallisesti hieno esitystapa.³ Vaikka olen määritellyt De multron kronikaksi, teksti sisältää myös keskiaikaiselle romantiikalle ja pyhimyskertomukselle ominaisia piirteitä.

Tutkin valitsemaani aihetta lukemalla ja analysoimalla tarkasti lähdeainestoani, sekä aiheeseen liittyvää tutkimuskirjallisuutta. Keskityin tutkimuksessani varsinkin kronikan alkuosaan, Kaarle I:n murhaa käsittelevään osaan, sekä Erembaldseja käsitteleviin osiin. Analysoinnin perusteella keräsin yhteen aineistoja ja näiden aineistojen perusteella tein tulkintoja ja päätelmiä. Tutkimuskysymyksiini olen pyrkinyt sitten vastaamaan näiden aineistojen, päätelmien, sekä loogisten päättelyketjujen avulla. Päämetodinani olen käyttänyt

¹ Mehtonen 2009, 23, 28-30.

² Mehtonen 2009, 23, 31-36.

³ Tahkokallio 2009, 41-42.

lähilukua. Tutkimukseni keskittyy Galbertin kronikkaan ja kronikka alkaa ajallisesti vuodesta 1127 ja päättyy vuoteen 1128. Kronikka sisältää kuitenkin alustuksen, jossa kuvataan Baldwin VII:n kuolemaa ja Kaarlen nousua kreiviksi vuonna 1119. Tämän vuoksi tutkielmani ajallinen raja on vuosissa 1119-1128. Ajallinen raja on lisäksi mielestäni varsin luonnollinen, koska kronikan tapahtumat alkavat Flanderin kreivin Baldwin VII:n kuolemasta ja loppuvat siihen, kun Thierry Alsacelainen nousee Flanderin kreivikunnan kreiviksi ja Flanderin kreivikunnan sisäpoliittinen tilanne rauhoittuu. Maantieteellisesti tutkimukseni on rajattu Flanderin kreivikunnan alueella tapahtuviin tapahtumiin.⁴ Maantieteellisen rajauksen syynä on tutkimuksen aihe, joka keskittyy olennaisesti Flanderin kreiviin ja Flanderin kreivikuntaan.

Lähteet, tutkimusongelmat, lähdekritiikki, sekä aiempi historiantutkimus aiheesta

Päälähteenäni käytän Galbert Bruggelaisen tekemää ja tutkija Jeff Riderin englanniksi kääntämää teosta *De multro, traditione et occisione gloriosi Karoli comitis Flandriarum*⁵. Tutkimuskirjallisuudestani suurin osa on myös Jeff Riderin tutkimusta, johtuen siitä, että hän on tutkinut aihettani lähellä olevia teemoja todella laajasti. Riderin teosten laaja käyttö saattaa vaikuttaa joidenkin esitettyjen näkökulmien liialliseen edustukseen tutkimuksessani. Riderin teosten lisäksi olen käyttänyt tekstin analysointia varten keskiajantutkimukseen ja keskiajan tekstien tulkitsemiseen liittyviä yleistekosia, kuten Keskiajan avainta. Olen käyttänyt tutkimuksessani myös muuta tutkimuskirjallisuutta, kuten esimerkiksi erilaisia aiheeseen liittyviä artikkeleita. Tutkimuksessani käytettävien lähteiden määrä on suhteellisen pieni johtuen siitä, että useat aihepiiriä käsittelevät lähdeaineistot on kirjoitettu latinaksi, ranskaksi tai hollanniksi. Kielellisten syitten takia en pystynyt hyödyntämään kaikkia lähdeaineistoja. Tutkimuksen kannalta oleellisin puuttuva lähde on Walter Therouannen kirjoittama teksti "*Vita Karoli comitis Flandrie*". Walterin teksti kuvaa Galbertin tekstin kanssa samaa historiallista aikaa ja

⁴ Flanderin kreivikunnan historiallinen alue kattaa osia nykyisestä Belgiasta ja Koillis-Ranskasta. (ks. liite 3).

⁵ Toinen paljon historiantutkimuksessa käytetty englanninkielinen käännös Galbertin kronikasta on James Bruce Rossin: *The murder of Charles the Good*. James Bruce Rossin englanninkielinen käännös on julkaistu vuonna 1959.

samoja historiallisia tapahtuma 1100-luvun Flanderin kreivikunnassa.⁶ Galbertin kirjoittaman: *"De multro, traditione et occisione gloriosi Karoli comitis Flandriarum"* ja Walter Therouannen kirjoittaman: *"Vita Karoli comitis Flandrie"* teosten vertaaminen olisi mielestäni tuonut tutkimukselleni laadullista lisäarvoa.

Tutkimuksessani suurin ongelma lähdekritiikin suhteen on se, että Galbert Bruggelaisen teoksesta ei ole alkuperäisversiota vaan jäljellä oleva versio on alunperin käsin kopioitu, lisäksi teosta on kopioitu useaan otteeseen myöhemminkin.⁷ Todisteet osoittavat, että Galbertin tekstin kopioijat ovat esimerkiksi muuttaneet alkuperäisessä kronikassa ollutta kappalejakoja.⁸ Lisäksi Jeff Riderin mielestä nykyisessä versiossa on useassa kohdassa todisteita myös siitä, että reunaviivojen muistiinpanoja on sisällytetty tutkimuksessani käyttämäni versioon. Olen tullut tukimusta tehdessäni samaan johtopäätökseen kuin Rider. Mahdollisten kopiointivirheiden lisäksi tekstin ongelmana on se, että Galbert Bruggelainen on useassa kohdassa muuttanut jo kirjoitettua tekstiä tai lisännyt myöhemmin kappaleita ja tekstinpätkiä kirjoitetun tekstin sekaan. Nämä Galbertin muokkaukset vahingoittavat mielestäni tekstin arvoa todellisena historiallisena kuvauksena. Tekstin kopioinnista seuraavien ongelmien lisäksi myös käännökset tuovat oman tutkimusongelmansa. Galbert Bruggelaisen tekstistä on tehty useita käännöksiä, mutta käytän tässä tutkimuksessa Jeff Riderin vuonna 2013 tehtyä käännöstä latinasta englantiin. Tämäkään käännös ei ole ongelmaton ja käännöksen käyttämisen takia on mahdollista, että jotkin analyysit perustuvat väärin käännettyihin lauseisiin tai sanoihin.

Mielestäni myös tekstissä esiintyvät nimet ovat osa tutkimusongelmaa. En löytänyt tekstissä esitettyjen henkilöiden nimille yleensä ollenkaan suomenkielisiä vastineita. Tämän seurauksena jouduin korvaamaan henkilöiden nimet omilla suomennoksillani. Suomennokset kuitenkin noudattavat yleistä kaavaa. Esimerkkinä "Galbert of Brugges" on suomennettu tutkimuksessani "Galbert Bruggelainen". Toisena esimerkkinä "Thancmar of Straten" on suomennettu Thancmar Stratenilainen. Olen noudattanut tätä kaavaa läpi koko tutkimukseni.

⁶ Rider & Murray 2009, 3, 5.

⁷ Rider & Murray 2009, 2.

⁸ Rider & Murray 2009, 13-14.

Galbertin kirjoittamaa *De multro, traditione et occisione gloriosi Karoli comitis Flandiarum*ia on tutkittu varsin laajasti eri näkökulmista vuosien aikana. Tutkimuskenttiin ovat kuuluneet esimerkiksi sotahistoria, lakihistoria, sekä kielen historia.⁹ Aiemmat tutkimukset eivät myöskään rajoitu pelkästään historiaan, vaan kronikasta on esimerkiksi tehty sosiologiaan ja valtio-oppiin liittyvää tutkimusta.¹⁰ *De multroa* on tutkittu niin englanniksi, ranskaksi, latinaksi kuin hollanniksikin, joten tutkimuskenttä on kielellisestikin varsin laaja. Galbertin kirjoittamaa *De multroa* pidetäänkin yhtenä keskiajan keskeisenä historiallisena tekstinä, yhdessä esimerkiksi Einhardin kirjoittaman Kaarle Suuren elämäkerran kanssa.¹¹

Käsitteet

Viittaan tutkimukseni useassa kohtaa Erembalds-klaaniin tai vain Erembaldseihin. Käsitteellä Erembaldit tarkoitan Galbertin kronikassa esitettyjä Erembalds-klaanin jäseniä ja lisäksi olen sisällyttänyt käsitteeseen mukaan myös ne Erembaldsien liittolaiset, jotka osallistuivat todistetusti Kaarlen I:n murhaan. Erembaldsien liittolaisiin kuuluvat esimerkiksi Erembaldsien alamaiset ja heidän ritarinsa, sekä muut Erembalds-klaanin tukijat. Lisäksi käytän tutkimuksessani maaorja käsitettä. Cambridgen yliopiston sanakirjassa maaorja käsite määritellään seuraavalla tavalla. Maaorja on: ”keskiaikaisen, matalan sosioekonomisen luokan jäsen, joka työskentelee maalla ja joutuu tottelemaan henkilöä, joka omistaa kyseisen maan”.¹² Maaorjat olivat siis nimensä mukaan tiettyyn maa-alueeseen sidottuja viljelijöitä. Lisäksi nämä viljelijät olivat käytännössä orjia, koska heillä ei ollut oikeutta esimerkiksi muuttaa viljelyksiltään pois. Galbertin tekstissä maaorja käsitettä kuitenkin käytetään löyhemmin ja maaorja sana rinnastetaan lähinnä palvelijan käsitteeseen.¹³ Olen myös itse tässä tutkimuksessa mieltänyt maaorja sanan lähinnä palvelijan synonyymiksi.

⁹ Esimerkiksi lakihistoriaan liittyvä tutkimus, Flanderin kreivikunnan oikeuslaitoksesta ja puhemiesten roolista (ks. Heirbaut, Dirk 2012).

¹⁰ Esimerkiksi sosiologinen tutkimus, Erembalds-klaanin suhteista ja kronikassa esitettyjen valojen merkityksestä (ks. Bart, Peters 2018).

¹¹ Ks. Einhard ”Vita Karolis Magni”.

¹² Cambridge Dictionary, <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/serf>.

¹³ Esimerkiksi kun Galbert kutsuu Erembaldseja maaorjiksi, hän lähinnä haluaa kirkastaa, että Erembaldit ovat Kaarlen alamaisia.

Galbert Bruggelainen

Galbert Bruggelainen toimii kirjoittamassaan kronikassa kertojana. Galbertista tiedetään kuitenkin suhteellisen vähän. Hän oli töissä valtion hallinnossa Flanderin kreivikunnassa, tarkemmin Bruggen kaupungissa.¹⁴ Bruggessa oli Flanderin kreivin asunto ja vaikka kreivi usein kierteli hovinsa kanssa Flanderin kreivikuntaa, hän piti Bruggea kotonaan. Bruggessa sijaitsi myös Pyhän Donatian katedraali. Katedraali oli tärkeä taloushallinnon keskus, koska Flanderin kreivit olivat nimittäneet Pyhän Donatian katedraalin tuomiorovastin¹⁵ valtion rahastonhoitajaksi.¹⁶ Brugge oli siis niin rahallisen, uskonnollisen kuin maallisenkin vallan keskus 1100-luvun Flanderissa.¹⁷

Galbert kuului alempaan luokkaan kolmiluokkaisen papiston hallinnollisessa ryhmässä.¹⁸ Galbert hoiti työkseen kirjanpitoon ja talouteen liittyviä hallinnollisia tehtäviä. On kuitenkin mahdollista, että Galbert huolehti myös joistakin uskonnollisista tehtävistä muiden tehtäviensä ohella. Galbert pääsi työssään lähelle myös kreiviä, sekä tämän hovia ja Galbert allekirjoittikin myös joitakin 1100-luvun erioikeuskirjoja.¹⁹ Lisäksi on mahdollista, että Galbert ehti työssään toimittaa joitakin korkeiden virkamiesten tai hovinjäsenten henkilökohtaiseen viestintään liittyviä tehtäviä. Galbertin työ tarjosi hänelle mahtavan mahdollisuuden tarkkailla ympärillä olevien ihmisten elämää. On kuitenkin huomioitava, että Galbertin täytyi olla joko täysin huomaamaton tai sitten hyvä seurapiirielämässä, koska hän onnistui saavuttamaan tämän aseman, jossa pystyi tarkastelemaan koko kaupunkia ja sen ihmisiä sosioekonomiseen asemaan katsomatta.²⁰

Historiantutkimuksessa on aiemmin esitetty monenlaisia tukintoja Galbertista ja Galbertin kronikasta. Joidenkin tutkijoiden mielestä Galbert oli tavallisen keskiajan ihmisen kaltainen, eikä ymmärtänyt teorioista tai filosofiasta sen enempää kuin kukaan muukaan tavallinen munkki tai pappi. Tämän näkemyksen

¹⁴ Rider, Murray, 2009, 2, 13. Marvin 1998, 244. Peters 2018, 21, 46.

¹⁵ Tuomiorovasti oli kirkon korkea hallinnollinen virka.

¹⁶ Peters 2018, 22.

¹⁷ Peters 2018, 33.

¹⁸ Rider 2013, Introduction, xxxi.

¹⁹ Eriokeuskirjat olivat keskiajalla varsin laajasi käytettyjä dokumentteja. Rider 2013, Introduction, xxxi.

²⁰ Rider, Murray, 2009, 2.

mukaan Galbert kirjoitti ja kuvasi kaikki kronikan tapahtumat, niin kuin ne olivat tapahtuneet, eikä hän osannut analysoida tapahtumia syvemmin.²¹ Toinen historian tutkimussuuntaus on kuitenkin tuonut esille Galbertin oppineisuuden. Tämän tutkimuksen valossa Galberttia pidetään huomattavasti tavallista pappia tai munkkia oppineempana yksilönä. Galberttia arvostavan historiantutkimuksellisen suuntauksen mukaan Galbert ymmärsi filosofiaa, sekä erilaisia keskiajan teorioita hyvin. Kirjoittajaa arvostava lähtökohta on otettu käyttöön laajemminkin keskiajanhistoriantutkimuksessa. Jaakko Tahkokallio esimerkiksi kirjoittaa, että varsinkin modernin historiografian tutkimuksessa käytetään usein lähtökohtaa, jossa keskiaikaisen tekstin kirjoittajaa pidetään ”tiedostavana kronikan kirjoittajana”.²²

Minä olen tutkimusta tehdessäni asettunut Galbertia arvostavan suuntauksen kannalle, koska Galbertin kirjoittama *De multro* osoittaa useaan kertaan sen, että Galbert teki analysoituja valintoja sen suhteen, mitä hän kirjoitti tai jätti kirjoittamatta. Myös Jeff Rider osoittaa omassa tutkimuksessaan Galbertin nojaavan tekstissään tuon ajan yhteiskunnallisiin ja filosofisiin teorioihin, mikä osoittaa Galbertin olleen varsin kyvykäs yksilö.²³ Mielestäni erilaisten yhteiskuntateorioiden ja kielellisten valintojen, sekä elävän kerronnan seurauksena ainoa johtopäätös on se, että Galbert tosiaan oli hyvin koulutettu tarinankertoja ja intellektuelli, jonka kirjoittama teksti kertoo meille paljon 1100-luvun kaoottisesta tilanteesta Flanderin kreivikunnassa.

²¹ Peters 2018, 25.

²² Tahkokallio 2009, 51.

²³ Peters 2018, 25.

1. Flanderin kreivi Kaarle I

1.1 Kaarle I:n tausta ja henkilökuva

Baldwin VII:n äkkinäinen kuolema asetti Flanderin yhteiskunnan pienimuotoiseen kaaokseen. Flanderin kreivikunta periytyi yleensä isältä pojalle, mutta Baldwin VII oli lapseton hallitsija ja Flanderille piti valita uusi kreivin Baldwinin sukulaisten joukosta tämän kuoltua²⁴. Baldwin VII:n laaja suku vaikeutti hallitsijan valintaa, koska ehdokkaita oli useita ja heillä kaikilla oli lähes samankaltainen oikeudellinen asema vaatia Flanderin kreivikuntaa itselleen. Flanderin kreivikunnan kreiviksi haluavista nimekkäimmät olivat Kaarle I:n, William Ypreläinen, William Clito, Thierry Alsacelainen, sekä Baldwin III Haunauttilainen.²⁵ Useilla Flanderin aateliston jäsenillä oli omia suosikkejaan Flanderin kreiviksi ja tämä aiheutti sisäpoliittisia vaikeuksia.²⁶ Baldwin VII päätti kuitenkin valita Kaarlen, kaikkien ehdokkaiden joukosta. Kaarle oli toiminut Baldwin VII:n läheisenä neuvonantajana jo pitkään ennen tämän poismenoa ja hän oli siksi varsin luontainen ehdokas Flanderin kreiviksi.²⁷ Kaarlen valinta tuotti kuitenkin aateliston keskuudessa varsin vahvoja mielipiteitä ja Kaarlea vastaan luotiinkin Flanderin aateliston keskuudessa hyvin nopeasti jopa liittokuntia.²⁸

Kaarle I:n asemaa Flanderin kreivinä hankaloitti entisestään hänen isänpuolisen sukunsa historia. Kaarlen isä, Tanskan Knut IV oli toiminut Tanskan kuninkaana, kunnes hänet oli murhattu verisesti.²⁹ Kaarlen äiti, Adela (Flanderin kreivi Robert I:n tyttö) oli naitettu Knutille siinä toivossa, että Flander ja Tanska pystyisivät vahvistamaan Englannin vastaista liittoa keskenään.³⁰ Kaarlen sukujuurissa oli siis myös ulkopoliittista peliä. Kaarle I:n antienglantilainen tausta varmasti oli yksi tekijä siihen, miksi Kaarlea vastustettiin aateliston keskuudessa. Englanti oli Flanderille todella tärkeä kauppakumppani 1100-luvulla ja Kaarlen tausta asetti

²⁴ Rider, 2013, Introduction, xxv.

²⁵ Rider 2013, Introduction, xxviii. (ks. liite 1).

²⁶ Rider 2013, Introduction, xxv.

²⁷ Rider 2013, Introduction, xxv. Paul, 2013, 44.

²⁸ Rider 2013, Introduction, xxv.

²⁹ Hundahl et al. 2016, 86-7.

³⁰ Rider 2013, Introduction, xxiv.

tämän yhteistyön Englannin ja Flanderin välillä ongelmiin.³¹ Tai ainakin näin jotkin aateliston ja porvariston jäsenet varmasti ajattelivat.

Kaarle I:n tie Flanderin kreiviksi ei siis ollut täysin ongelmaton. Kaikesta huolimatta Kaarle kuitenkin lopulta kruunattiin Flanderin kreiviksi vuonna 1119, mutta ongelmat eivät loppuneet siihen. Kaarlen vaikeasta alusta Flanderin kreivinä voidaan pitää todisteena esimerkiksi mainintaa siitä, että Kaarlella meni kruunauksen jälkeen neljä vuotta siihen, että hänen valtansa lujittui ja Flanderin kreivikuntaan saatiin rauha.³² Mihin nuo neljä vuotta sitten Flanderin kreivikunnassa kuuluivat? Jeff Riderin mukaan Kaarle kulutti nuo neljä vuotta siihen, että hän sai vakiinnutettua valta-asemansa Flanderissa.³³ Riderin päätelmä on erittäin todennäköinen, koska myöhempien todisteiden valossa Kaarleen ei oltu niin tyytyväisiä mitä Galbert antaa ymmärtää.

Todennäköistä on, että Flanderin kreivikunnan perimyskiistasta jäi syviä arpia Flanderin aateliston ja Kaarle I:n välille, vaikka Galbertin kronikassa kerrotaankin, kuinka Flanderin suuret miehet halusivat Kaarlesta kreivin.³⁴ On mahdotonta sanoa lukumääräisesti, monenko Flanderin aateliston jäsenet lopulta kokivat Kaarlen kreiviydestä aiheutuvan tilanteen niin ongelmalliseksi, että liittyivät vastustamaan Kaarlea. Galbertin kronikkakaan ei tarjoa suoraa vastausta tähän. Galbert kuvaa Erembaldien lisäksi salamurhaan osallistuneita vain kirjoittamalla ”nuo jumalattomat miehet” tai ”jumalattomat maaorjat.”³⁵ Sana ”miehet” tai ”maaorjat” on monikko, joten lukumääräisesti Galbert kirjoittaa laajemmasta kuin yhden hengen ryhmästä. Lisäksi Galbert kirjoittaa siitä, kuinka Erembaldit käyttäytyivät heti Kaarle I:n salamurhan jälkeen. Erembaldit esimerkiksi laittoivat lippunsa liehumaan Bruggen linnaan apujoukkojen toivossa.³⁶ Tämä kertoo siitä, että Erembaldit eivät toimineet yksin. Lisäksi myös muut todisteet osoittavat, että Kaarlea vastaan toimi useampia henkilöitä, kuin vain Erembaldit. Todisteet oikeudenkäynneistä Kaarlen salamurhan jälkeen osoittavat, että salamurhasta ja siihen liittyvistä tekijöistä syytettyjä henkilöitä oli yhteensä 117.³⁷ Tämä on varsin

³¹ Brown & Dumolyn 2018, 107. Nicholas 1991, 34-35.

³² Galbert & Rider 2013, 5.

³³ Galbert & Rider 2013, 5.

³⁴ Galbert & Rider 2013, 5.

³⁵ Rider 2013, Introduction, xxvii. Galbert & Rider, 2013, 8, 24.

³⁶ Peters 2018, 34.

³⁷ Murray 2000, Appendix.

huomattava määrä, kun useimmat Erembaldsien sukuun kuuluvista ja salamurhaan yhdistetyistä henkilöistä oli jo oikeudenkäyntiin mennessä tapettu. Lisäksi Galbertin tekstissä kuvataan sitä, miten helposti myös useat piiritetyt pääsivät pakoon Bruggen piirityksestä. On siis selvää, että Erembaldseilla ja muilla piiritetyillä oli apulaisia Bruggen linnan piirityksen ulkopuolella. Salamurhaajia myös piiloteltiin, kun Bruggen linnan piiritys oli lopulta ohi huhtikuun 19.päivä 1127.³⁸ Näiden kaikkien kerättyjen tietojen perusteella voidaan olettaa, että Kaarlele vastaan oli todella olemassa paljon suurempi salaliitto Flanderin kreivikunnan sisällä, kuin mitä Galbert antaa kronikassaan ymmärtää.

Kaarlele vastustavien aatelisten ja Flanderin maanmiesten monilukuinen joukko ei varmastikaan syntynyt vastustamaan Kaarlele turhan takia. Vaikka Kaarlele vastustettiin Baldwin VII:n kuolemasta johtuvien perimyksiistojen ja Kaarlen oman taustan takia, nämä tekijät eivät riitä yksinään selittämään kaikkea Kaarle I:n kohtamaa vastustusta. Flanderin aateliston ja Kaarlen väliset suhteet luovat vääjäämättä Galbertin kronikan ylle kysymyksen siitä, antaako kronikka sittenkään oikean kuvan kronikassa esiintyvistä historiallisista henkilöistä ja tapahtumista. Galbert on valinnut kronikassaan vahvasti Kaarle I:n puolustajan roolin ja sen vuoksi Kaarlele ja varsinkin Erembaldseja koskevat kuvaukset on suhteutettava tähän Galbertin ennakoasenteeseen.

Kun Kaarle I:stä tuli Flanderin kreivikunnan kreivi, Flanderia kohtasivat monenlaiset ongelmat, joihin Kaarlen oli vastattava. Yksi Flanderin suurimmista ongelmista oli maata kohtaava raastava nälänhätä.³⁹ Flanderin nälänhädästä kertoessaan Galbert kuvaa Kaarlele lähimmäistä rakastavaksi köyhien auttajaksi. Galbertin kuvauksessa Kaarle lahjoittaa köyhille ruokaa ja esimerkiksi vaatteita omasta varastostaan.⁴⁰ Kaarle toimittaa ruokaa niin itse, kuin linnanherroista koostuvan hallinnollisen verkostonsakin avulla jaettavaksi köyhille ja kärsiville. Galbertin kuvaus Kaarlele lähimmäistä rakastavana kreivinä on tässä kohtaa siis aika osuva. Kaarlele mitä ilmeisemmin oli itse halukas auttamaan Flanderin köyhälistöä selviämään nälänhädän yli ja hän myös mahdollisesti näki tilanteen

³⁸ Galbert & Rider 2013, 70, 126, 137.

³⁹ Rider 2013, Introduction, xxv-xxvi. Galbert, Rider, 2013, 6-8, 13.

⁴⁰ On tärkeää kuitenkin huomata, että tässä yhteydessä Kaarlen oma varasto tarkoittaa valtion omistamia ruokavarantoja. Galbert, Rider 2013, 8.

vahvistaa omaa asemaansa köyhien keskuudessa. Nälänhädän aikana Kaarle käski lisäksi toteuttaa maatalouteen liittyviä reformeja. Viljelijöiden piti siirtyä tuottamaan papuja ja herneitä, koska ne kasvoivat viljaa nopeammin.⁴¹ Tämän ajatuksen takana oli se, että tällöin nälkiintymässä olevat ihmiset saisivat nopeammin ruokaa. Lisäksi oluen tuotanto kiellettiin ja viinin hintaa nostettiin valtion toimesta niin, että kauppiaiden kannatti siirtyä muiden elintarvikkeiden myymiseen alueella.⁴² Myös nämä tekijät osoittavat Galbertin kuvauksen mukaisesti sen, että Kaarle oli tosiaan huolissaan maansa köyhistä. On kuitenkin mahdotonta sanoa, kuinka usea näistä Kaarlen hallinnon tekemistä maatalouden reformeista oli Kaarlen ideoita. Kaarle I:n toimi kuitenkin viimekädessä reformien toimeenpanijana.

Kaikkien maatalouteen liittyvien uudistusten lisäksi Galbert kirjoittaa tekstissään, kuinka Kaarle antoi nuhteluita Ghentin kaupunkilaisille, jotka antoivat köyhien kuolla kaupungin porteille, vaikka ilmeisesti kaupungissa olisi ollut tarpeeksi ruokaa siihen, että köyhät olisivat saaneet syödäkseen.⁴³ Tämä erikseen Galbertin esille nostama esimerkki osoittaa sen, että Kaarle välitti kansalaisistaan. On mielenkiintoista huomata, että Galbertin kronikassa ei ole mainintaa siitä tosiasiasta, että Kaarle karkotti Flanderin suuren nälänhädän aikaan juutalaisia Flanderin kreivikunnasta ja ilmeisesti ainakin osittain syytti näitä nälänhädän aiheuttamista ongelmista.⁴⁴ Tämän yksityiskohtan totaalinen puuttuminen Galbertin tekstistä kertoo joko siitä, että Galbert ei pitänyt sitä mainitsemisen arvoisena tai siitä, että Galbert teki analysoidun valinnan olla kirjoittamatta tapahtumasta kronikassaan.

Lähimmäisen rakkaus, uskonnollisuus ja nöyryys kulkevat teemoina usein lähekkäin, niin myös Galbertin kuvatessa Kaarlea. Kaarlen uskonnollisuus on Galbertin kirjoittamassa De multrossa tärkein osa Kaarle I:n kuvausta. Tämä johtuu yksinomaan siitä, että Galbertin De multro on kaiken muun lisäksi, pyhimyskertomus Kaarlestä. Galbert korostaa Kaarlen pyhyttä ja uskonnollisuutta useissa kohdissa tekstiä. Kaarlen pyhyden ylistämisellä ja pyhimyskertomuksella on Galbertille useita tarkoituksia, mutta tärkeintä

⁴¹ Galbert & Rider 2013, 8.

⁴² Galbert & Rider 2013, 8.

⁴³ Galbert & Rider, 2013 8.

⁴⁴ Gotthard & Armand 1906.

Galbertille oli osoittaa, että Kaarle oli pyhimys eikä tyranni. Jeff Riderin mukaan Galbert uskoi, kuten monet muut keskiajan oppineet siihen, että Jumala asettaa hallitsijan kansalle. Samalla tavalla Jumala voi ottaa hallitsijan myös ennenaikaisesti pois hallitsijan paikalta. Galbertin teorian mukaan, silloin kun Jumala ottaa hallitsijan kansaltaan pois, hallitsija on ollut joko niin paha (tyranni) tai niin hyvä (pyhimys), että tälle Jumalan toiminnalle on oikeutus.⁴⁵ Tämän teorian vuoksi Galbertista oli tärkeä kuvata Kaarle varsin pyhäksi ja hurskaaksi hahmoksi.

Kaarlea kuvataan tekstissä ”Jumalan kirkon edustajaksi”⁴⁶, sekä esimerkiksi sanoilla ”kaikkein hurskain kreivi”.⁴⁷ Flanderissa ei Kaarlen valtakaudella ollut vahvaa yhtenäistä kirkkoa, vaan Flanderissa toimi useita toisistaan riippumattomia kirkkoja ja luostarilaitoksia. Tämän vuoksi Flanderin kreivi nähtiin yleisesti kirkon johtajana.⁴⁸ ”Jumalan kirkon edustaja” oli siis todennäköisesti usein Flanderin kreivistä käytetty ilmaisu. ”Kaikkein hurskain kreivi” taas kertoo Kaarlen hurskaudesta, mutta se sisällyttää vertauksen muihin kreiveihin. Vertaako Galbert Kaarlea Flanderin muihin kreiveihin vai hallitsijoihin yleensä? Tätä on vaikea sanoa, mutta Kaarlea edeltäneet Flanderin kreivit tunnettiin lähinnä sotaisista mieltymyksistään⁴⁹, joten voidaan olettaa, että Kaarle I:n poikkesin jollain tavalla heistä. Lisäksi on huomionarvoista, että Galbert käyttää termiä ”kaikista hurskain” kuvaamaan Kaarlen lisäksi kronikassaan pelkästään Jumalaa.⁵⁰ Galbert siis korottaa Kaarlen pyhimyskertomuksensa seurauksena lähelle Jumalan tasoa.

Galbertin tekstissä Kaarle kuvataan myös usein rukoilemassa tai jakamassa almuja köyhille.⁵¹ Nämä kuvaukset vahvistavat käsitystä siitä, että Kaarle oli varsin uskonnollinen hahmo. Lisäksi on mielenkiintoista huomata, että Kaaralle tarjottiin varsin uskonnollisena valtiona pidetyn Jerusalemin kuningaskunnan kruunua, mutta Kaarle kieltäytyi kruunusta, syystä, jota ei tiedetä.⁵² Galbertin

⁴⁵ Rider, 2013 Introduction, xxxviii.

⁴⁶ Galbert & Rider 2013, 12, 14.

⁴⁷ Galbert & Rider 2013, 8, 17, 28, 32-3, 49, 64, 86, 97, 103, 156, 190.

⁴⁸ Rider, 2013 Introduction, xxii.

⁴⁹ Nicholas 1991, 29.

⁵⁰ Galbert & Rider 2013, 27.

⁵¹ Galbert & Rider 2013, 8, 24-5, 29.

⁵² Riley-Smith 1997, 176.

mukaan kyse oli yksinkertaisesti siitä, että Kaarle halusi jäädä johtamaan Flanderin kreivikuntaa.⁵³ Galbert tosin kertoo kronikassaan nimeltä mainitsemattomista ”miehistä”, jotka halusivat Kaarlen lähtevän Pyhään saksalais-roomalaiseen keisarikuntaan keisariksi siksi, että nämä voisivat sitten anastaa Flanderin kreivikunnan itselleen Kaarlen poissa ollessa. Tätä samaa nämä, ”miehet” todennäköisesti yrittivät Jerusalemin kuningaskunnan kanssa⁵⁴. Eli he yrittivät saada Kaarlen lähtemään Jerusalemiin, jotta Flanderin kreivikunta jäisi heille. On hyvinkin mahdollista, että tämän Galbertin esittämän syyn vuoksi Kaarle kieltäytyi ottamasta vastaan Jerusalemin kuningaskunnan kruunua. Jerusalemin kuningaskunnan kruunun tarjoaminen Kaaralle kertoo kuitenkin siitä, että Kaarle I:n täytyi olla varsin uskonnollinen henkilö, jonka maine hurskaana ja uskonnollisena henkilönä oli kiirinyt kauas ulkomaille. On myös mahdollista, että Kaaralla oli muita ominaisuuksia hallitsijana, jotka kiinnittivät kristikunnan johtohenkilöiden huomion. Ehkä Kaarle oli saanut mainetta siitä, kuinka nopeasti hän vahvisti valta-asemansa Flanderissa. Kaarle oli myös innokas keskittämään hallinnollista valtaa itselleen ja virkamiehilleen, joten myös se saattoi olla yksi tekijä, miksi hänet haluttiin Jerusalemin kuningaskunnan johtoon.⁵⁵ Jerusalemin kuningaskunnan kruunua tarjottiin Kaaralle varmasti siksikin, kun hän oli käynyt ristiretkellä aiemmin noin vuonna 1107 tai 1108.⁵⁶

Kronikassa yksi Kaarlen kuvaukseen liittyvistä teemoista on oikeudenmukaisuus. Flanderi oli Jeff Riderin sanoin yksi keskiajan byrokraattisuuden ihmeistä ja tällainen byrokratian ylläpito vaatii vahvaa oikeusjärjestelmää.⁵⁷ Flanderin edelliset kreivit olivat vahvistaneet Flanderin oikeusjärjestelmää vastaamaan ihmisten tarpeisiin.⁵⁸ Myös Flanderissa suuresti harjoitettu kauppa vaati vakaita oloja, joissa oikeusjärjestelmää kunnioitettiin. Laajan oikeusjärjestelmän ja kansallisten lakien lisäksi, kaupan ja porvariston kehittyminen loivat pohjan myös uudentlaisille kommuunilaille, jotka toimivat limittäin Kreivin asettaman lain kanssa.⁵⁹ Kommuunilakien ansiosta Flanderin kauppakaupungit olivat varsin

⁵³ Galbert & Rider 2013, 11.

⁵⁴ Galbert & Rider 2013, 9, 11.

⁵⁵ Riley-Smith 1997, 159.

⁵⁶ Galbert & Rider 2013, 25.

⁵⁷ Galbert & Rider 2013, Introduction, xxiii.

⁵⁸ Brown & Dumolyn 2018, 91-3.

⁵⁹ Brown & Dumolyn 2018, 135-138.

autonomisia yksiköitä valtakunnan rajojen sisäpuolella. Kaarle pyrki Galbertin tekstin mukaan vahvistamaan tätä Flanderin oikeuslaitosta, jolla oli jo hyvä pohja.⁶⁰ Ilmeisesti kuitenkin Flanderin kreivikunnan perimyskiistojen takia oikeusjärjestelmä oli ajautunut rappiolle ja nyt Kaarlen oli tehtävä siihen korjauksia.

Oikeuslaitokseen kohdistuneiden korjauksien ja tehtyjen uudistusten vuoksi Galbert antaa Kaarlesta kuvan oikeudenmukaisena hallitsijana. on mahdollista, että Kaarle tosiaan oli oikeudentajuinen henkilö ja hallitsi tämän käsityksen mukaan. Flanderin kreiveillä oli kuitenkin oikeuslaitoksen tukemisen tavoitteena varmasti myös taloudellinen motiivi. Toimiva oikeusjärjestelmä takasi rauhan kaupankäynnille ja tämä taas tuotti Flanderin Kreiville yleensä suuren taloudellisen hyödyn. Tämän vuoksi Flanderin kreivit olivatkin innokkaasti myös aiemmin panostaneet oikeuslaitoksen kehittämiseen.⁶¹ On siis mahdollista, että Kaarlen motiivit oikeuslaitoksen suhteen olivat suurilta osin taloudellisia. Galbertin kuvaus Kaarlesta oikeudenmukaisena hallitsijana liittyy myös varmasti siihen, että oikeudenmukaista hallitsijaa ei voi pitää tyrannina ja tämä taas vahvistaa Galbertin kuvausta Kaarlen pyhyydestä ja siitä, että Kaarle tosiaan oli pyhimys.

De multrossa tulee kuitenkin esille myös Kaarlen kyseenalainen käytös koskien hänen jakamaansa oikeutta. Kaarle haastoi Erembaldit oikeuteen, siitä syystä, että Kaarle ja monet muut esittivät syytöksiä, joiden valossa Erembaldit olisivat olleet maaorjien perillisiä.⁶² Jos syytökset olisivat olleet totta, niiden seurauksena Erembaldit olisivat menettäneet kaiken omaisuutensa, sekä korkeat virkansa. Näitä syytöksiä Erembaldsien rahvaasta alkuperästä ei pystytty koskaan todistamaan ja Erembaldsien syntyperästä ollaan vielä nykyaikaisenkin tutkimuksen valossa varsin montaa mieltä.⁶³ Kaikesta huolimatta Kaarle kuitenkin näki Galbertin tekstin mukaan mahtavan tilaisuuden heikentää Erembaldsklaanin valta-asemaa Flanderissa. Jos Kaarle tiesi Erembaldseja koskevien syytöksien olevan tekaistuja ja hän silti käytti tilaisuutta hyväkseen, kuva

⁶⁰ Galbert & Rider 2013, 5.

⁶¹ Brown & Dumolyn 2018, 135.

⁶² Galbert & Rider 2013, 15-16.

⁶³ Rider, 2013 Introduction, xxviii. Rider, 2009, 177. Warlop, 1975, 192. Galbertin oma näkemys (ks. Galbert & Rider 2013, 124-125).

oikeudenmukaisesta kreivistä alkaa murentua. Asiaa pahentaa vielä se, että Kaarle oli Flanderin kreivinä alueen korkeimman oikeudellisen aseman omaava henkilö.⁶⁴ Miksi sitten Galbert kuitenkin kuvaa Kaarlea oikeudenmukaiseksi kreiviksi? On mahdollista, että vaikka Galbert tiedosti tämän vähintäkin kyseenalaisen Kaarlen käytöksen koskien Erembaldsien oikeuskäsittelyä, Galbert oli päättänyt, että Kaarlen teko oli oikeutettu johtuen yksinkertaisesti Erembaldsien täydellisestä pahuudesta.

Galbert kuvaa Kaarlea myös varsin hyväksi johtajaksi. Galbert kutsuu Kaarlea ”valtakunnan isäksi” ja yksinkertaisesti vain ”johtajaksi”. Tällaisen termin käyttö on osoitus Kaarlen hallinnollisten johtamiskykyjensä lisäksi hänen sotilaallisista johtamiskyvyistään. Käytännössä siis Kaarle eli ”valtakunnan isä” pitää huolta valtakunnastaan puolustamalla sitä ulkopuolelta tulevia uhkia vastaan. Kaarlen johtamiskyvyt varsinkin sotilaalliset sellaiset olivat varsin hyvät. Kaarle oli käynyt ristiretkillä ja taistellut vielä neljä vuotta valtakautensa alussa, vakauttaakseen Flanderin kreivikunnan sisäpoliittisen tilanteen.⁶⁵ Hän oli lisäksi selvinnyt näistä koitoksista voittajana, joten voidaan olettaa, että Kaarle oli Galbertin kuvauksen mukaisesti varsin hyvä johtamaan joukkojaan.

1.2. Salamurha ja pyhimyskertomus

Galbertin kronikan mukaan Flanderin kreivi Kaarle I:n salamurhattiin maaliskuun toisen päivänä vuonna 1127.⁶⁶ Kaarle oli totuttuun tapaansa kirkossa rukoilemassa ja jakamassa almuja köyhille, kun joukko Erembalds-klaanin jäseniä ryntäsi kirkkoon ja tappoi Kaarlen siihen paikkaan.⁶⁷

Kaarlen salamurha on Galbertin kronikan keskeisin tapahtuma. Galbert kuvaa Kaarlen kuolinhetkeä varsin pyhäksi tapahtumaksi. Tämä johtuu siitä, että Kaarlen kuolemalla on olennainen merkitys Kaarlen pyhimyskertomuksen kannalta ja sen vuoksi pyhyden korostaminen tapahtumassa on erittäin tärkeää. Kaarle tapetaan Galbertin kuvauksen mukaan, kun tämä on rukoilemassa ja

⁶⁴ Heirbaut, 2012 196.

⁶⁵ Galbert & Rider 2013, 5, 25. Riley-Smith 1997, 159.

⁶⁶ Galbert & Rider 2013, 23.

⁶⁷ Galbert & Rider 2013, 23-24.

jakamassa almuja köyhille.⁶⁸ Kaarle on siis toteuttamassa hänelle jo tavaksi tulleita uskonnollisia tapojaan. Tapahtuman dramaattisuutta lisää kuvauksessa myös se, että salamurha tapahtuu kirkossa ja vielä keskellä kirkosta päivää. Tapahtumapaikka on siis varsin pyhä ja salamurhan tekotapa varsin raakalaismainen. Galbert korostaa kuvauksessaan sitä, että Kaarle tapetaan kirkon alttarin läheisyydessä ja Jumalan edessä.⁶⁹ Kaarle ikään kuin antaa sielunsa uhrilahjana Jumalalle Bruggen kirkon alttarilla.

Kronikka pyrkii tuomaan esille Kaarlen salamurhan kuvauksessa myös tilanteen väkivaltaisuuden ja suoranaisen barbaarisuuden. Galbert kuvaa yksityiskohtaisesti, miten Kaarlen murhaajat hakkaavat Kaarlea useaan otteeseen miekoilla.⁷⁰ Tällainen kuvaus väkivaltaisesta ja kivuliaasta kuolemasta on osiltaan myös Erembaldsien kuvausta, mutta sen lisäksi Galbert haluaa tässä kohtaa kuvata sitä, miten vastenmielisestä tapahtumasta Kaarlen salamurhassa oli oikeastaan kyse.

Kronikassa nousee esille myös varsin mielenkiintoinen asia, kun tekstissä kuvataan kuinka Kaarle viimeisillä voimillaan kääntää kasvonsa kohti Jumalaa ja samalla ojentaa kätensä ylös, ikään kuin tavoitellakseen Jumalan kättä.⁷¹ Kuvaus tuntuu uskomattoman yksityiskohtaiselta ja onkin todennäköistä, että tämä kuvaus oli osa Galbertin itsekeksimää tarinaa. Galbert on varmasti lisännyt tämän yksityiskohdan osoittaakseen Kaarlen pyhyiden ja samalla näyttääkseen sen, että Kaarle oli pyhimys.

Kaarlen kuoleman jälkeiset kronikassa esiintyvät kuvaukset siirtyvät kuvaamaan Kaarlen maalista jäämistöä eli tämän ruumista. Myös nämä Kaarlen ruumiiseen ja sitä ympäröiviin tapahtumiin liittyvät kuvaukset ovat keskeinen osa kronikassa esitettyä Kaarlen pyhimyskertomusta. Kronikassa kuvataan sitä, kuinka Ghentin ja Bruggen asukkaat taistelevat useaan otteeseen siitä, kuka saa pitää Kaarlen rumiin omassa kaupungissaan.⁷² Ilmeisesti muutkin ihmiset kuin vain kronikan kirjoittaja Galbert, olivat pitäneet Kaarlea varsin pyhänä hahmona ja Kaarlen pyhyys antoi kansan silmissä oikeutuksen sille, että Kaarlea alettiin hänen

⁶⁸ Galbert & Rider 2013, 24, 30. Ross 1959, 367.

⁶⁹ Galbert & Rider 2013, 24,30.

⁷⁰ Galbert & Rider 2013, 30.

⁷¹ Galbert & Rider 2013, 30.

⁷² Galbert & Rider 2013, 40, 43-44, 76.

kuolemansa jälkeen pitää laajemminkin pyhimyksenä. Kun sitten Kaarlen pyhimyskultti vahvistui, kaupunkilaiset varmasti ymmärsivät Kaarlen ruumiin arvon. Pyhimyksen ruumis omassa kaupungissa oli niin taloudellisesti kuin uskonnollisestikin tärkeä asia.⁷³

Galbert on sisällyttänyt kronikkaansa myös yksityiskohtaisen tapahtuman ihmeeparantumisesta. Ihmeeparantuminen tapahtui, kun Ghentin miehet, Erembaldit tukenaan yrittivät väkisin siirtää Kaarlen ruumista pois Bruggen kaupungista.⁷⁴ Bruggen kaupunkilaiset suuttuivat tästä tapahtumasta ja sen seurauksena he ryntäsivät kirkkoon, jossa Kaarlen ruumista pidettiin. Ghentin miesten, Erembaldsien ja Bruggelaisten kohtaaminen oli muuttumassa kohti avointa taistelua, mutta sitten tapahtui jotain. Galbertin kuvauksen mukaan kirkossa oli tapahtumahetkellä rampa mies, joka sai nyt yhtäkkiä kävelyynsä takaisin. Ihmeeparantuminen sai väkijoukon sellaisen ihmetyksen valtaan, että tappelemisesta luovuttiin.⁷⁵ Tällaiset kuvaukset yhtäkkiä tapahtuvista ihmeeparantumisista tai ihmeteoista ovat ominaisia keskiaikaisille pyhimyskertomuksille.⁷⁶ Galbert varmasti ymmärsi ihmekertomuksien merkityksen pyhimyskultin rakentamisessa ja sen vuoksi hän sisällytti ihmekertomuksen myös Kaarlen kuvaukseen.

Kaarlen murha ja sen kuvaus toimivat Galbertin kronikassa Kaarlen pyhimyskertomuksen kivijalkana. Galbert käyttää häikäilemättä hyväkseen niin Kaarlen murhauspaikka kuin omia teoreettisia ja kielellisiä taitojaan. Galbert tekee omalla kuvauksellaan Kaarlen murhasta mahdollisimman uskonnollisen ja dramaattisen tapahtuman. Galbert lisää vielä Kaarlen pyhimyskertomukseen tapahtuman, joka sisältää ihmeeparantumisen. Näiden päätelmien jälkeen on selvää, että Galbert oli päättänyt tehdä Kaarlestä pyhimyksen kronikan avulla.

⁷³ Taloudellisesti siksi, koska pyhiinvaeltajat toivat kaupunkeihin varsin paljon rahaa. Uskonnollisesti siksi, että ihmiset uskoivat pyhänjäännösten suojelevan Bruggen kaupunkia ja kirkkoa Jumalan vihalta. (ks. Ekelund, 1996. Sacred trust: The medieval church as an economic firm ja Galbert & Rider 2013, 44).

⁷⁴ Galbert & Rider 2013 44.

⁷⁵ Galbert & Rider 2013, 44.

⁷⁶ Heikkilä 2009, 191.

2. Erembaldit

2.1. Klaanin tausta ja kuvaus

Erembaldit olivat 1100-luvun Flanderissa varsin suuren valta-aseman omistava klaani. Erembaldsien korkeasta asemasta kertoo se, että Galbertin mukaan vain Flanderin kreivi Kaarle I:n oli Erembaldseja mahtavampi.⁷⁷ Erembaldit olivat kerryttäneet Flanderin kreivikunnan historian aikana itselleen varsin suuren omaisuuden, maan ja valuutan muodossa. Lisäksi Erembaldit olivat vakiinnuttaneet huippuasemansa myös Flanderin yhteiskunnan sosiaalisessa hierarkiassa. Erembaldit omistivat valtavan aineellisen omaisuutensa lisäksi useita Flanderin kreivikunnan tärkeitä hallinnollisia virkoja.⁷⁸ Näistä Erembaldsien pitämistä korkeista viroista tärkeimmät olivat Bruggen linnanherran ja Pyhän Donatian Katedraalin tuomiorovastin virat.⁷⁹ Galbertin kronikassa kuvataan useita Erembalds-klaanin jäseniä nimeltä, mutta keskeisimmät Erembalds-klaanin jäsenet kronikassa ovat Bertulf⁸⁰, Borsiard⁸¹, Robert⁸², Isaac⁸³ ja Bruggen linnanherra Haket⁸⁴.

Erembaldsien ja Kaarle I:n väliset ongelmat alkoivat kronikan mukaan siitä, kun Kaarle vaati oikeuskäsittelyä koskien Erembaldsien syntyperää.⁸⁵ Syntyperää koskevassa kiistassa Kaarle vaati Erembalds-klaanin jäseniä maaorjikkeeseen. Lisäksi Erembalds-klaanin syntyperää koskevan kiistan kanssa samaan aikaan

⁷⁷ Galbert & Rider 2013, 16, 79.

⁷⁸ Warlop 1975, 191.

⁷⁹ Pyhän Donatian katedraalin tuomiorovasti toimi kirkollisen virkansa lisäksi Flanderin kreivikunnassa myös valtion rahastonhoitajana. (ks. Rider 2013, Introduction, xxvi).

⁸⁰ Bertulf oli Erembalds-klaanin johtaja. Hän toimi Pyhän Donastian tuomiorovastina, sekä Flanderin kreivikunnan rahastonhoitajana. (ks. liite 2).

⁸¹ Borsiard oli Bertulfin veljenpoika. Borsiardilla on kronikassa keskeinen rooli Thanemar Stratenilaista vastaan käydyssä konfliktissa, sekä Bruggen piirityksessä. (ks. liite 2).

⁸² Robert "poika" oli Bertulfin veli. Robertin lisänimi "poika" johtuu siitä, että hänen isänsä oli myös nimeltään Robert. Robert "poika" on yksi kronikan keskeisistä hahmoista, koska hän on ainoa Erembaldseista, joka ei kronikan mukaan halunnut osallistua Kaarlen murhaan. Lisäksi Bruggen kaupunkilaiset olivat todella halukkaita säästämään Robertin hengen Bruggen piirityksen jälkeen, joten Bruggen asukkailla ja Robertilla täytyi olla jonkinlainen erityissuhde. Lopulta kuitenkin Ranskan kuningas mestasi Robertin. (ks. liite 2).

⁸³ Isaac oli Bertulfin sisarusten lapsi. Siitä ei ole tarkkaa tietoa oliko Isaac Bertulfin siskon- vai veljenpoika. Isaac on yksi kronikan keskeisistä hahmoista, siksi että hän on vahvasti mukana kaikissa Erembalds-klaanin kuvauksissa. Lisäksi Isaacilla on keskeinen asema, hänen ja Fromold nuoremman välisessä henkilökohtaisessa kiistassa. (ks. liite 2).

⁸⁴ Bruggen linnanherra Haket oli myös yksi tuomiorovasti Bertulfin veljistä. (ks. liite 2).

⁸⁵ Galbert & Rider 2013, 16.

tapahtunut konflikti Erembalds-klaaniin kuuluvan Borsiardin ja Thanymar Stratenilaisen⁸⁶ välillä⁸⁷, vaikeutti osaltaan Erembaldsien ja Kaarle I:n välisiä suhteita.⁸⁸ Kun Erembaldsien näkökulmasta heidän kokonaistilanteensa kävi epätoivoiseksi, he näkivät ainoana ulospääsynä tilanteesta Flanderin kreivin, Kaarle I:n salamurhan.

Kronikassa salamurhaa edeltäneet tapahtumat antavat Erembaldseista varsin vastenmielisen kuvan. Erembaldit kerääntyivät Galbertin mukaan ensin salaiseen kokoukseen, jossa tehtiin erilaisia valoja ja päätettiin Kaarlen salamurhan paikka ja aika.⁸⁹ On todella epätodennäköistä, että Galbert olisi itse ollut kuvaamassaan tapauksessa paikalla, mutta on mahdollista, että hän perustaa kuvauksena myöhemmin selvinneisiin tietoihin. Tapahtuma on kuvattu kuitenkin autenttisesti ja kuvauksessa Erembaldit nähdään ovelina juonittelijoina. Lisäksi kaikki Kaarlen salamurhaan liittyvä juonittelu tapahtuu yöllä ja pimeässä. Erembaldit ovat siis Galbertin näkökulman mukaan pimeässä yössä salamurhaa suunnittelevia juonittelijoita.

Salamurhan suunnitteluvaiheen jälkeisenä päivänä tapahtui Flanderin kreivin, Kaarle I:n murha.⁹⁰ Erembaldsien miehiä kuvataan salamurhaan liittyvissä tapahtumissa varsin barbaarisiksi olennoiksi. Miehet tulevat kirkkoon suorittamaan kylmäveristä murhaa ja sen he tekevät ajattelematta mitään muuta. Murhassa yksi pahimmista asioista Galbertille itselleen oli varmasti murhan paikka, eli kirkko.⁹¹ Erembaldsien miehet eivät välittäneet, vaikka Kaarle oli rukoilemassa kirkossa. Nämä miehet hyökkäsivät Kaarlen kimppuun, hakkasivat tätä useaan otteeseen miekoillaan ja sen lisäksi lähtivät vielä miekat veressä tappamaan kaikkia muita Kaarlen hovin tärkeitä jäseniä.⁹² Kronikassa kuvataan kuinka Erembaldseille ei kaikkien uhrien kohdalla riitä edes pelkkä murhaaminen, vaan esimerkiksi Bourbourgin linnanhera revitään kirkosta ulos ja tämän jälkeen

⁸⁶ Thanymar Stratenilainen oli aatelinen, joka omisti huvilan ja ilmeisesti suhteellisen suuren maa-alueen Stratenissa. Thanymaria pidettiin Bruggen kaupunkilaisten keskuudessa Erembaldsien vihollisena.

⁸⁷ Galbert & Rider 2013, 17.

⁸⁸ Kaarle I:n tuki konfliktissa Thanymar Stratenilaista Erembalds-klaaniin kuuluvaa Borsiardia vastaan.

⁸⁹ Galbert & Rider 2013, 22-23.

⁹⁰ Galbert & Rider 2013, 29.

⁹¹ Galbert & Rider 2013, 29. Ross 1959, 367.

⁹² Galbert & Rider 2013, 30, 34.

Erembaldsien miehet silpovat hänet.⁹³ Erembaldsien käytös on kaiken kaikkiaan kronikan kuvauksen mukaan raakalaismaista. Yksityiskohtaiset kuvaukset verestä, useasti hakkaamisesta, sekä ihmisten rajusta ja jopa osittain kylmäverisestä kohtelusta vahvistavat käsityksiä Erembaldsien barbaarisuudesta.

Galbertin kronikassa Erembaldit edustavat ennen kaikkea suurta pahuutta, joka vastustaa Kaarle ja lopulta johtaa tämän kuolemaan. Vaikka kronikassa Erembaldsien päävihollinen onkin Kaarle, Galbert kuvaa Erembaldit myös Jumalan vihollisiksi. Kronikassa Erembaldit rikkovat Galbertin mielestä Jumalaa vastaan, kun he uhmaavat maalista auktoriteettia ja murhaavat oman herransa eli Flanderin kreivin, Kaarle I:n. Tämä Galbertin ajatusmaailma johtuu hänen näkemyksestään, jossa Jumala asettaa maallisen auktoriteetin hallitsemaan ihmisiä.⁹⁴ Sen seurauksena kaikki ketkä rikkovat maallista auktoriteettia vastaan rikkovat myös Jumalan järjestystä ja tätä kautta Jumalaa itseään vastaan. Niinpä Galbertin mielestä on loogista pitää myös Jumalaa Erembaldien vastustajana.⁹⁵ Jumalan ja Erembaldsien käymä taistelu heijastuu kronikkaan monilla erilaisilla tavoilla. Yksi selvä merkki on se, että Erembaldit nähdään paholaisen kätyreiksi. Galbert myös viittaa Erembaldseihin kronikassaan kutsumalla näitä ”pettureiksi, jotka ovat demonien täyttämiä”.⁹⁶ Kronikassa Jumala näytetään myös aktiivisena toimijana ja Erembaldseja vastaan alkaneen koston toimeenpanijana.⁹⁷ Jumalan kuvaaminen kostajan ominaisuudessa on myös yksi esimerkki siitä, että Galbert piti Erembaldseja Jumalan vihollisina. Kronikassa Galbert lisäksi myös huomauttaa lukijoita siitä, että Jumala tuhosi kerran mahtavan Erembalds-klaanin lähes täysin.⁹⁸ Erembaldit eivät todennäköisesti nähneet asiaa näin. Heidän mielestään he taistelivat oikeutetun asian puolesta. Samalla he näkivät Kaarlen jonkinlaisena tyrannina, jonka ainoana tavoitteena oli Erembalds-klaanin täydellinen kukistaminen.

⁹³ Galbert & Rider 2013, 30.

⁹⁴ Rider 2013, Introduction, xxxviii.

⁹⁵ Galbert joutuu kronikkansa lopussa tämän oman ajatusmaailmansa vangiksi, kun Flanderin kreivikunta joutuu sisällissotaan. Sisällissodan aika on sekavaa ja Flanderissa on monta kreiviä yhtä aikaa. Tämän seurauksena Galbert pyrkii etsimään oikeutuksia sille, miksi toista kreiviä vastaan saa taistella ja toista taas ei.

⁹⁶ Galbert & Rider 2013, 11-12.

⁹⁷ Galbert & Rider 2013, 51-53.

⁹⁸ Galbert & Rider 2013, 127.

Yksi mielenkiintoisista teemoista koskien Erembalds-klaanin kuvausta on se, että Galbert kuitenkin näki Erembaldit myös Jumalallisen suunnitelman välikätenä. Galbertin ajatusmaailman mukaan maailmahistoria ja sen tapahtumat kulkevat Jumalan ennalta määrittämää suunnitelmaa mukaillen.⁹⁹ Tämän ajatusmallin mukaan, Jumala oli suunnitellut ennalta Kaarlen murhan ja siihen liittyneet tapahtumat. Jotta Kaarlen salamurha olisi voinut tapahtua, tarvittiin myös murhaajat ja Jumala oli valinnut tähän tehtävään Erembalds-klaanin. Galbert kirjoittaa kronikassaan kuitenkin, että Erembaldit suorittivat Jumalan suunnitelmaa "vapaan tahdon kautta".¹⁰⁰ Jeff Riderin mukaan Galbertin ajatus tässä kohdassa oli, että Jumala tiesi, mitä Erembaldit olisivat tehneet, jos heillä olisi ollut täysi vapaa tahto ja nyt vaikka Jumala ohjasi Erembaldeja, tapahtumat johtivat samaan lopputulokseen.¹⁰¹ Galbertin kuvaus Erembaldseista jumalan välikätenä, antaa vaikutelman että toisaalta vaikka Erembaldit rikkoivat Jumalaa vastaan, heillä ei ollut muutaakaan vaihtoehtoa, koska tapahtumat olivat ennalta määrättyjä. Kuvaus on erittäin mielenkiintoinen ja se antaa myös aihetta laajemmalle pohdinnalle koskien Galbertin kronikan kuvauksia historiallisista tapahtumista.

Galbertin kronikassa Erembaldit ovat isossa roolissa Bruggen linnan piirityksessä. Kaarlen kuoltua Erembaldsit valloittivat Bruggen linnan ja kaupungin. Bruggen linnan valloituksen jälkeen useat Flanderin kreivikunnan aateliset tulivat joukkojensa kanssa Bruggeen ja aloittivat ensin kaupungin ja sitten Bruggen linnan piirittämisen. Bruggen linnan piiritystä kuvataan varsin pitkäksi ja veriseksi tapahtumaksi kronikassa. Erembaldit pitävät puoliaan hyvin, vaikka heillä on piirityksen alusta lähtien varsin suuri altavastaajan asema. Kronikan kuvauksessa Erembaldit ja heidän miehensä tulevat varsin pian tietoisiksi tästä omasta heikosta asemastaan ja sen vuoksi Galbertin kronikka sisältää kuvauksia linnoituksesta karkuun pyrkivistä Erembaldsien jäsenistä.¹⁰² Useat Erembaldit kuvataan karkureiksi ja pelkureiksi. On mielenkiintoista, että yhdessä kohtaa Erembalds-klaaniin kuuluva Borsiard antaa myös itse ilmi piirittäjille, linnasta karkuun lähteneiden olinpaikkoja.¹⁰³ Ilmeisesti Borsiard tekee

⁹⁹ Rider 2001, 131.

¹⁰⁰ Galbert & Rider 2013, 21.

¹⁰¹ Rider 2001, 131-133.

¹⁰² Galbert & Rider 2013, 75, 84-85.

¹⁰³ Galbert & Rider 2013, 85.

tämän siksi, että tällä ilmiantamisella ehkäistäisiin suurempaa karkuruutta. Karkuruuden yleisyys kertoo varsin laajasti Erembaldsien miehiä koskevasta henkisestä paineesta. Galbert kertoo piirityksen lopussa, kuinka Erembaldsien miehet eivät enää pysty syömään tai juomaan mitään, vaikka heillä on ruokaa ja juomaa yllin kyllin. Jos tämä kuvauksen osa on totta, on mahdollista, että henkinen ahdistuneisuus on piirityksen lopussa yltänyt jo sille tasolle, että miesten ruokahalu on kadonnut kokonaan. Piiritettyjen ahdistuneesta mielentilasta kertoo myös se, että Erembaldit yrittivät neuvotella tiensä ulos piirityksestä Bruggen linnanhera Haketin johdolla, kuitenkin siinä onnistumatta.¹⁰⁴

Vaikka Erembaldit kuvataan Galbertin kronikassa varsin negatiiviseen sävyyn on syytä huomioida, että tekstissä on useita todisteita siitä, että Erembalds-klaanin jäsenet olivat varsin pidettyjä esimerkiksi Bruggen kaupunkilaisten keskuudessa. Galbertin kronikassa Bruggen kaupunkilaiset kuvaavat Erembaldeja heidän ystävikseen ja herroikseen.¹⁰⁵ Bruggen kaupungin asukkaiden ja Erembalds-klaanin erityissuhde on osittain seurausta siitä, että Erembaldit olivat toimineet Bruggen linnanherroina varsin merkittävän ajan.¹⁰⁶ Bruggen asukkaiden mielestä tänä aikana kaupungissa asiat olivat menneet hyvin ja siksi kaupunkilaiset kunnioittivat Erembaldseja. Galbertin kronikassa tämä Erembaldsien ja Bruggen asukkaiden erityissuhde näyttäytyy esimerkiksi heti Kaarlen murhan jälkeen, kun Bruggen asukkaat asettuvat ensin tukemaan Erembaldeja.¹⁰⁷ Myöhemmin kuitenkin Bruggen asukkaat vaihtavat puolta. Bruggen asukkaat vaihtoivat puolta todennäköisesti siksi, että he huomasivat Erembaldien heikkouden. Erembaldeilla ja Bruggen asukkailla oli kaiken lisäksi yhteinen vihan kohde, Thancmar Stratenilainen. Thancmarin miehet olivat usein hyökkäilleet Bruggen kauppiaiden kimppuun ja näin vaikeuttaneet Bruggen asukkaiden ja varsinkin porvariston elämää.¹⁰⁸ On mielenkiintoista pohtia mikä rooli Bruggen kaupunkilaisilla oli ennen Kaarle I:n murhaa tapahtuneeseen Erembaldsien ja Thancmarin välisen konfliktin syntyyn. Galbertin mielestä konfliktin syynä oli

¹⁰⁴ Galbert & Rider 2013, 69.

¹⁰⁵ Brown & Dumolyn 2018, 131.

¹⁰⁶ Murray 2009, 183. Ross 1959, 372.

¹⁰⁷ Galbert & Rider 2013, 50-51.

¹⁰⁸ Brown & Dumolyn 2018, 131.

yksinkertaisesti Erembaldsien halu etsiä tekosyy Kaarlen murhaamiseksi.¹⁰⁹ On kuitenkin mahdollista, että Erembaldsien ja Thanamarin välisellä konfliktilla oli myös muita syitä. Yksi tai useampi näistä syistä saattoi liittyä juuri Bruggen asukkaiden harjoittamaan kauppaan.

Bruggen asukkaiden suhde Erembaldseihin näkyy myös Bruggen linnan valloituksen yhteydessä, kun Thanamarin sukulaiset nostavat omat lippunsa tuomiorovastin talon ylle.¹¹⁰ Kaupunkilaiset ovat niin vihaisia tästä Thanamarin sukulaisille, että kaupunkilaiset ajavat näiden miehet kokonaan pois Bruggesta.¹¹¹ Galbertin mukaan kaupunkilaiset suuttuivat ensiksi tuomiorovastin talon valtaamisesta Thanamarin toimesta, mutta sen lisäksi kaupunkilaiset olivat suuttuneet yleisestikin Thanमारille, koska tämä oli heidän mukaansa omilla teoillaan ajanut Erembaldit tekemään Kaarlen I:n murhan. Tämä ajatus siitä, että Thanamarin oli omilla teoillaan syyllistynyt Kaarlen I:n murhan edesauttamiseen, toistuu useita kertoja kronikassa.¹¹²

Kronikan lopussa Erembaldsien kuvaukset keskittyvät pääosin klaanin jäsenten kuolemiin. Jotkin Erembalds-klaanin jäsenet yrittivät Bruggen piirityksen aikana päästä karkuun ja piiloon, mutta turhaan. Useimmat Erembaldseista ja heitä auttaneista miehistä saatiin kiinni varsin pian sen jälkeen, kun nämä olivat lähteneet pakomatalle. Erembaldseja teloitettiin varsin brutaalisilla menetelmillä. Heitä esimerkiksi hirtettiin, vedettiin hevosen perässä katuja pitkin, seivästettiin, heidän raajojaan katkottiin ja Bruggen piirityksestä selvinneet heitettiin Pyhän Donastian katedraalin tornista alas.¹¹³ Jotkin Erembaldsien jäsenistä saivat mahdollisuuden osallistua esimerkiksi kaksintaisteluun. Erembalds-klaaniin kuulunut ritari nimeltä Guy sai luvan taistella kaksintaistelussa ritari Hermania vastaan.¹¹⁴ Brutaalien teloitustapojen tarkoitus oli varmasti pelotella jäljellä olevia Erembaldsien jäseniä ja samalla ennaltaehkäistä salamurhan tapaisia tapahtumia tulevaisuudessa. Galbertin mukaan useimmat Erembaldseista pitivät tuomioitaan kuitenkin perusteltuina. Tämä johtui varmasti siitä, että kun Erembaldsien miehet myönsivät

¹⁰⁹ Galbert & Rider 2013, 16-17.

¹¹⁰ Galbert & Rider 2013, 78.

¹¹¹ Galbert & Rider 2013, 79-80.

¹¹² Galbert & Rider 2013, 79, 171-172. Ross 1959, 372.

¹¹³ Galbert & Rider 2013, 56, 73, 84, 101, 103, 137.

¹¹⁴ Galbert & Rider 2013, 102.

syyllisyytensä, he saivat mahdollisuuden katua tekojaan. Katumuksen kautta he uskoivat taas saavansa mahdollisesti paremman tulevaisuuden tuonpuoleisessa. Myös Galbert uskoi katumuksen parantavan miesten asemaa Jumalan silmissä ja hän kuvaakin useita Erembaldsien miehiä, jotka pysyivät Jumalalta armoa vielä kuollessaan. Kuvaukset Erembaldsien teloituksista ovat varsin kylmääviä, mutta niiden tarkoitus Galbertin tekstissä oli luoda kuvaa petturuuden seurauksista, sekä Jumalan oikeudenmukaisuudesta.

2.2. Erembalds-klaanin johtajan, Bertulfen kuvaus

Bertulf oli Erembalds-klaanin johtaja ja perheen pää. Hän toimi Pyhän Donastian katedraalin tuomiorovastina ja valtion rahastonhoitajana Kaarle I:n kreivyyden aikana.¹¹⁵ Bertulf on yksi keskeisimmistä Galbertin kronikassa esitetyistä henkilöistä. Bertulfia kuvataan kronikassa korruptoituneeksi kirkonmieheksi, jonka ylpeydellä ei ole rajaa. Galbert antaa esimerkin Bertulfen korruptiosta, kirjoittamalla kuinka Bertulf myi kirkon virkoja rahaa vastaan.¹¹⁶ Tämän lisäksi kronikassa on useita kohtia, joissa Bertulf käyttää myös muuten kirkollista asemaansa väärin. Hän esimerkiksi määrää nimeltä mainitsemattoman luostarin valmistelemaan Thancmaria vastaan taistelleille sukulaisilleen¹¹⁷ mahtavan aterian. Lisäksi Bertulf käskee samaista luostaria lähettämään kaikki sotimiseen kelpaavat työkalut sukulaisensa, Borsiardin joukoille.¹¹⁸ Bertulf käytännössä siis tukee yksityistä sotaa Thancmaria vastaan, vaikka Bertulf toimi tärkeässä valtiollisessa virassa.¹¹⁹ Tämä voidaan nähdä nykyisessä kontekstissa valtiollisen viran väärinkäytöksi. Galbert kertoo lisäksi, kuinka Bertulf muilla tavoin edisti, mahdollisuuksien mukaan omien sukulaistensa asemaa Flanderin yhteiskunnassa.¹²⁰ Galbertin mukaan Bertulf esimerkiksi etsi sukulaisilleen vihollisia, joiden voittaminen olisi tuonut heille kunniaa. Bertulfen kuvauksessa ei

¹¹⁵ Ross 1975, 372, 381-382.

¹¹⁶ Galbert & Rider 2013, 26. Ross 1975, 381.

¹¹⁷ Erembalds-klaaniin kuuluva Borsiard joutui rajakiistoihin Thancmar Stratenilaista vastaan ennen Kaarlen I:n murhaa. (ks. 21 ja Galbert & Rider 2013, s. 17).

¹¹⁸ Galbert & Rider 2013, 18.

¹¹⁹ Yksityisellä sodalla tarkoitetaan sotaa, jota aatelisto kävi keskenään tietyn alueen tai maan sisällä. (ks. Kaminsky 2002: "The Noble Feud in the Later Middle Ages". *Past & Present* 177 2002, s. 55-83).

¹²⁰ Galbert & Rider 2013, 27. Ross 1975, 381.

siis ole kyse vain yksittäisestä korruptoituneisuuteen liittyvästä teosta vaan laajamittaisesta korruption harjoittamisesta Flanderin kreivikunnassa.

Korruptoituneisuuden lisäksi Bertulfia kuvataan Galbertin toimesta ylpeäksi hahmoksi. Bertulfin ylpeys tulee esille esimerkiksi siinä, miten hän vastusti viimeiseen asti Kaarlen pyrkimystä tehdä Erembaldseista hänen alamaisiaan. Myös Bertulfin kuolemaan liittyvät kuvaukset tukevat ajatusta varsin ylpeästä henkilöstä, koska Bertulf ei Galbertin kuvauksen mukaan suostunut katumaan tekojaan edes kuollessaan.¹²¹ Kronikan osa, joka kertoo Bertulfin kuolemasta on todennäköisesti kirjoitettu uutisten pohjalta.¹²² Tämän seurauksena on mahdoton ajatus, että Galbert olisi tiennyt tarkalleen katuiko Bertulf oikeasti tai edes näennäisesti tekojaan. Galbert halusi varmasti pitää kiinni kuvauksesta, jonka mukaan Bertulf oli todella ylpeä mies ja tämän vuoksi Bertulfin itsepäisyys, sekä katumattomuus sopivat hyvin Galbertin suunnittelemaan Bertulfin kuvaukseen. Galbert on lisännyt Bertulfin kuolemaan liittyvät yksityiskohtat saadakseen Bertulfin henkilökuvasta sellaisen, kuin hän itse halusi. Galbert vahvistaa lukijan käsitystä Bertulfista pahana ja moraalittomana henkilönä, vaikka ei itse ollut paikalla todistamassa tapahtumia, joita kirjasi ylös *De multroon*.

Galbertin mukaan Bertulfille ei riittänyt se, että hän oli ylpeä vaan Bertulf yritti kaiken muun pahan lisäksi vielä piilotella ylpeyttään ja oveluuttaan.¹²³ Bertulf yritti Galbertin mukaan koko ajan esimerkiksi osoittaa, että hän ei ollut ollenkaan osallistunut Kaarlen murhaan tai sen suunnitteluun. Bertulf toimi kronikan mukaan varsin vastenmielisesti aina, kun hän tapasi uusia ihmisiä. Tämä vastenmielisyys ja ylpeyden piilottelu tulee esille, kun Galbert kuvaa kuinka Bertulf ei aluksi ollut tuntevinaan hänen luokseen tulevia ihmisiä ja hän kysyi ensiksi muilta, kuka hänen eteensä oli tullut. Tämän jälkeen Bertulf tervehti henkilöä vain, jos hänestä siltä tuntui.¹²⁴ Hyvin yksityiskohtainen kuvaus Bertulfin käyttäytymisestä tukee Galbertin kuvausta varsin ylpeästä Bertulfista.

Kronikan mukaan Bertulf oli kuitenkin virkauransa alussa ollut varsin uskonnollinen ja lojaali mies.¹²⁵ Tämä johtui Galbertin mukaan enimmäkseen

¹²¹ Ross 1975, 384.

¹²² Rider 2001, 105-111.

¹²³ Galbert & Rider 2013, 26.

¹²⁴ Galbert & Rider 2013, 26.

¹²⁵ Galbert & Rider 2013, 26, 101.

siitä, että Bertulf ei ollut vielä saanut tarpeeksi valtaa itselleen. Esimerkiksi Pyhän Donatian katedraalissa valtaa pitivät vielä Bertulfin uran alussa vanhat ja arvostetut kirkonmiehet.¹²⁶ Näiden kirkonmiesten kuoltua, Bertulf kuitenkin täytti nopeasti kirkonmiesten jättämän valtatyhjiön Pyhän Donatian katedraalin johtajana. Tämän kirkollisen vallan anastaminen antoi Bertulfille vapaat kädet toteuttaa omia suunnitelmiaan ja pian tämän huomattuaan Bertulf alkoi käyttää valtaansa omaksi ja sukulaistensa hyödyksi. Galbertin esittämän näkemyksen mukaan valta siis korruptoi Bertulfin. Galbert ei kuitenkaan selitä tekstissään tarkemmin miksi ja miten tämä Bertulfin korruptoituminen sitten lopulta oikein tapahtui. Galbert kuitenkin osoittaa, että Bertulf oli jossain vaiheessa hyvin arvostettu ja laajasti hyväksyntää omistava henkilö. Kaiken kaikkiaan Bertulfin henkilökohtainen tarina seuraa vahvasti Erembalds-klaanin isompaa tarinaa yhteiskunnan huipulta alas mitättömyyteen. Ehkä Galbert halusi vahvistaa osaltaan myös juuri näiden kahden tarinan yhteisiä piirteitä.

¹²⁶ Galbert & Rider 2013, 26.

Loppulause

Tutkielmassani tutkin sitä, miten Kaarle I:n ja Erembaldit kuvataan Galbert Bruggelaisen kirjoittamassa kronikassa. Lisäksi tarkastelin Galbertin esittämien kuvausten syitä ja uskonnollisia taustoja. Kaarlen kuvaus oli Galbertin tekstissä varsin positiivinen. Kaarle kuvattiin hyvin uskonnolliseksi, viisaaksi ja oikeudenmukaiseksi johtajaksi. Tarkemmin analysoituna teksti kuitenkin osoittaa myös epäkohtia, joiden valossa Kaarlen kuvausta voidaan pitää yltiöpositiivisena. Kaarlen valtakauden alku oli varsin vaikea ja Kaarlella meni neljä vuotta valta- asemansa vakauttamiseen. Tämä kertoo siitä, että Kaarle kohtasi varsin suurta vastustusta hallintokautensa alussa. Lisäksi Kaarlen käytös esimerkiksi Erembaldsien sukujuuria koskevassa oikeuskiistassa osoittaa, että Kaarle oli valmis käyttämään likaisia keinoja kasvattaakseen omaa valtaansa Erembaldsien kustannuksella. Näistä ja useista muista esimerkeistä huolimatta Galbertin positiivinen näkemys Kaarlestä ei muutu kronikan edetessä.

Yksi syy Kaarlen kuvauksen positiivisuuteen löytyy Galbertin ajatuksesta, jonka mukaan Kaarle oli pyhimys. Kaarlen pyhimyskertomus on yksi keskeisimmistä De multron kokonaisuuksista. Galbert tiesi jo kronikan varhaisessa vaiheessa, että Kaarlen pyhimyskertomus tulisi olemaan keskeisessä osassa kronikkaa, siksi Galbert yritti kuvata Kaarleä varsin pyhänä hahmona. Kaarlen pyhimyskertomuksen takia Galbert yritti painottaa myös salamurhaan liittyvien tapauksien pyhyttä tai joissakin tapauksissa epäpyhyttä. Kaarlen positiiviseen kuvaukseen liittyy kuitenkin myös syvempiä filosofisia syitä. Kuten tutkimuksessani olen esittänyt. Galbertin ajatukset Jumalan asettamasta maallisesta auktoriteetista, sekä sen ennenaikaisesta korvaamisesta ovat keskeisiä syitä sille, miksi Galbert kuvaa Kaarleä erityisellä tavalla. Galbert uskoi vahvasti siihen, että jos Jumala antaa salamurhan kaltaisen hirveän teon tapahtua, johtuu se joko hallitsijan tyranniudesta tai sitten siitä, että hallitsija on pyhimys. Koska Galbert piti Kaarleä hyvänä hallitsijana, Galbert ajatteli Kaarlen olevan noista kahdesta vaihtoehdosta tietysti se parempi eli pyhimys.

Erembaldsien ja Erembalds-klaanin johtajan, Bertulfen kuvaukset ovat Galbertin kronikassa hyvin negatiivisia. Erembaldseja kuvataan juonitteleviksi murhaajiksi, petteureiksi, demonien riivaamiksi ja pilkallisesti jopa koiriksi. Erembaldsien

negatiivinen kuvaus on seurausta siitä, että he olivat pääosin syyllisiä Kaarlen salamurhaan. Galbertin kuvaus Erembaldseista sisältää kuitenkin myös mainintoja Erembaldsien mahtavuudesta. Tämän lisäksi Galbert mainitsee useaan kertaan kronikassaan, kuinka esimerkiksi Erembalds-klaanin johtohahmo Bertulf oli uransa alussa varsin kunnioitettu ja arvostettu henkilö Flanderin yhteiskunnassa. Galbert siis sisällyttää kronikkaansa myös muutaman kehun Erembaldseja kohtaan. Tutkimukseni osoitti, että vaikka kronikassa esitetty Erembalds-klaanin kuvaus on varsin negatiivinen, kaikki eivät kuitenkaan jakaneet Galbertin käsitystä Erembaldseista. Esimerkiksi Bruggen asukkaat pitivät Erembaldseja luonnollisina herroina ja jotkin Bruggen asukkaat menivät jopa niinkin pitkälle, että he kutsuivat Erembaldseja ystävikseen. Erembaldsien ja Bruggen asukkaiden erityissuhde oli jopa niin kestävä, että osa Bruggelaisista halusi Erembaldit Bruggen linnanherroiksi vielä Kaarle I:n salamurhan jälkeenkin. Tämän erityissuhteen lisäksi on otettava huomioon vielä sekin tekijä, että jos Kaarle ei olisi ajanut Erembaldseja nurkkaan omilla valtapyrkimyksillään on mahdollista, että salamurhaa ei olisi tapahtunut. Esitän siis päätelmän, että Erembaldit eivät varsinaisesti poikenneet muista Flanderin mahtavista aatelissuvuista, he vain joutuivat Kaarlen harjoittaman valtapolitiikan tielle.

Galbertin kronikassa ja sen henkilöiden kuvauksissa näkyy suuresti Galbertin uskonnollisuus. Kaarle kuvataan pyhimyksenä ja Erembaldit kuvataan taas demoneina tai demoneiden riivaamina murhaajina. Kronikan kerronta on siis selvästi jakautunut Jumalan puolella olevaan pyhään Kaarleen, sekä Erembaldseihin, joiden takana oli mahdollisesti jopa itse paholainen. Uskonnollisuus vaikutti myös paljon Galbertin omiin ajatuksiin ja teorioihin. Yksi esimerkki on tutkimuksessaanikin esille tullut teoria siitä, että Jumala asettaa maallisen auktoriteetin hallitsemaan ihmisiä. Tämän lisäksi uskonto oli myös yksi syy siihen, miksi Galbert ylipäätään aloitti koko kronikan kirjoittamisen. Galbertin mielestä Flanderin tapahtumat olivat osa suurta Jumalallista suunnitelmaa ja siksi Galbert halusi kirjoittaa kaiken tapahtuvan ylös, jotta seuraavat sukupolvet voisivat ihmetellä Jumalan tekoja.

Mielestäni tutkimusaiheittani voisi tutkia pidemmälle esimerkiksi vertailemalla muita varhaiskeskiajan ja sydänkeskiajan kronikoita Galbertin kirjoittamaan kronikkaan. Olisi mielenkiintoista analysoida millaisia samankaltaisuuksia ja

eroavaisuuksia eri tekstien rakenteissa, sekä teemoissa mahdollisesti esiintyy. Tulevassa tutkimuksessa voisi lisäksi verrata myös itse kronikoiden kirjoittajia. Miten esimerkiksi Galbert Bruggelainen eroaa Einhardista, joka kirjoitti Kaarle Suuren elämänekerran. Jos tutkija haluaa vielä syvemmälle historian ääriin, niin Galbertin vertaaminen jopa Rooman kirjailijoihin on mahdollista.

Lähteet ja tutkimuskirjallisuus

I Painetut lähteet

Bruges, de Galbert & Rider, Jeff 2013: *The Murder, Betrayal, and Slaughter of the Glorious Charles, Count of Flanders*. New Haven: Yale University Press. (Lat. alkuperäisversio: *De multro, traditione et occisione gloriosi Karoli comitis Flandriarum.*).

II Tutkimuskirjallisuus

Bloch, Armand & Deutsch, Gotthard 1901-1906: "Ghent". *Jewish Encyclopedia*, <http://jewishencyclopedia.com/articles/6652-ghent>. (luettu 4.5.2020).

Brown, Andrew & Dumolyn, Jan 2018: *Medieval Bruges C. 850–1550*. Cambridge: Cambridge University Press

Cambridge Dictionary

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/serf> (luettu 10.5.2020)

Ekelund, Robert 1996: *Sacred trust: The medieval church as an economic firm*. New York: Oxford University Press.

Harpsøe, Steffen 2014: "Contacts between Denmark and Flanders in the Eleventh and Twelfth Centuries: The Tiniest of Evidence". *Denmark and Europe in the Middle Ages, C.1000–1525: Essays in Honour of Professor Michael H*, s. 77-91. Toimittajat Hundahl, Kerstin & Kjær, Lars & Lund, Niels. Ashgate Publishing Ltd.

Heikkilä, Tuomas 2009: "Hagiografiset lähteet". *Keskiajan avain*, s. 188-200. Toimittajat Lamberg, Lahtinen & Niiranen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Heirbaut, Dirk 2012: "The spokesmen in medieval courts: The unknown leading judges of the customary law and makers of the first Continental law reports". *Judges and Judging in the History of the Common Law and Civil Law*, s. 192-209. Toimittajat Brand, Paul & Getzler, Joshua. Cambridge: Cambridge University Press.

Kaminsky, Howard 2002: "The Noble Feud in the Later Middle Ages". *Past & Present* 177 2002, s. 55-83.

Marvin, Laurence 1998: "'...Men famous in combat and battle...': Common soldiers and the siege of Bruges, 1127". *Journal of Medieval History* 3 (24) 1998, s. 243-258.

Mehtonen, Päivi 2009: "Keskiaikaisen kirjallisuuden lajit". *Keskiajan avain*, s. 22-37. Toimittajat Lamberg, Lahtinen & Niiranen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Murray, Alan 2000: "The Judicial Inquest into the Death of Count Charles of Flanders (1127) Location and Chronology". *The Legal History Review* 68 (1) 2000, s.47-61.

Paul, Nicholas 2013: *To Follow in Their Footsteps: The Crusades and Family Memory in the High Middle Ages*. Ithaca: Cornell University Press.

Nicholas, David 1991: "Of Poverty and Primacy: Demand, Liquidity, and the Flemish Economic Miracle, 1050-1200". *The American Historical Review* 1 (96) 1991, s. 17-41.

Peters, Bart 2018: "The Treacherous Oath of the Erembalds. A New Look into the Ties of the Group of Count Charles the Good's Murderers". *Comitatus: A Journal of Medieval and Renaissance Studies* (49) 2018, s. 21-50.

Rider, Jeff & Murray, Alan 2009: *Galbert of Bruges and the Historiography of Medieval Flanders*. Catholic University of America Press.

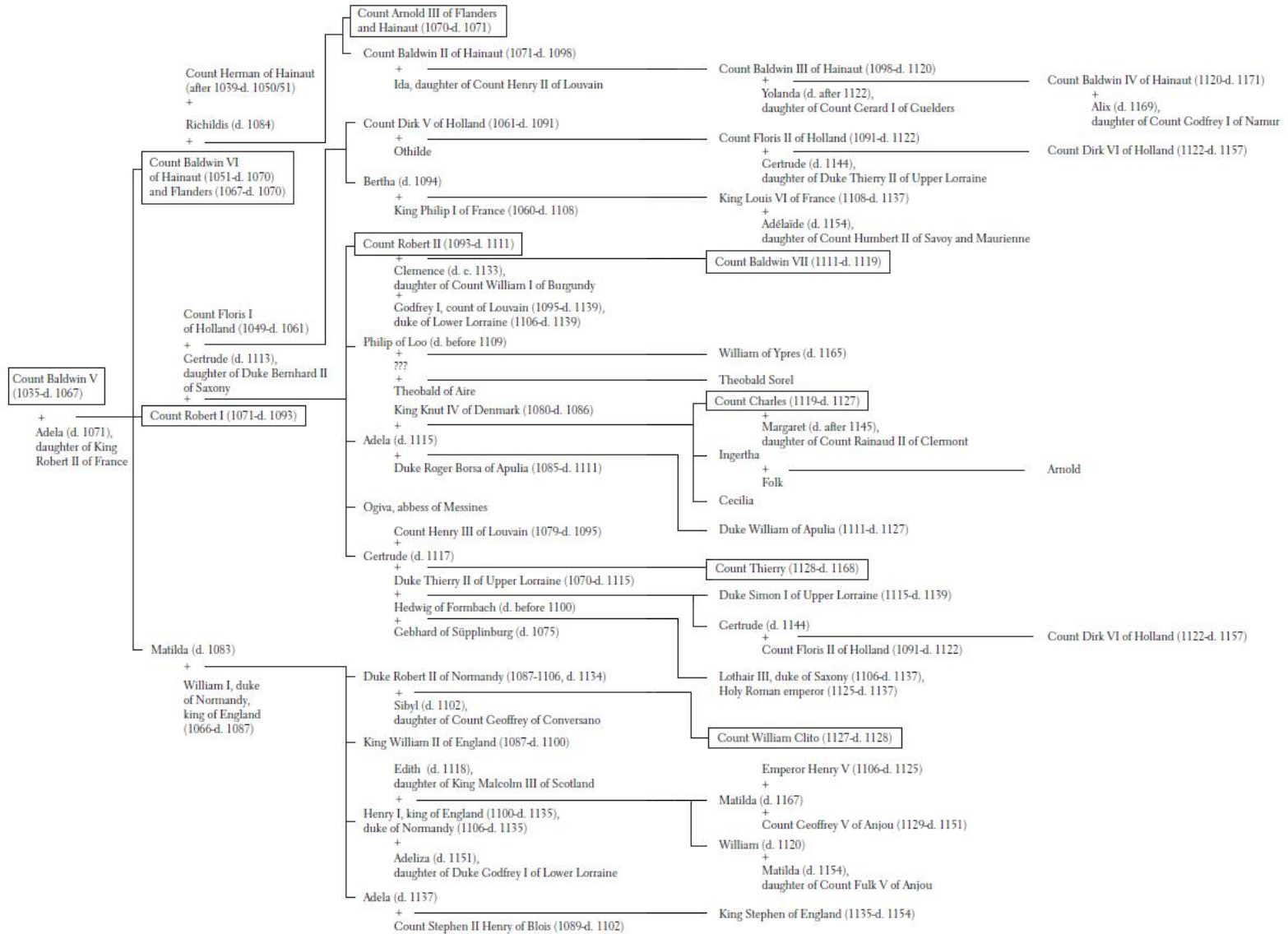
Rider, Jeff 2001: *God's Scribe: The Historiographical Art of Galbert of Bruges*. Catholic University of America Press.

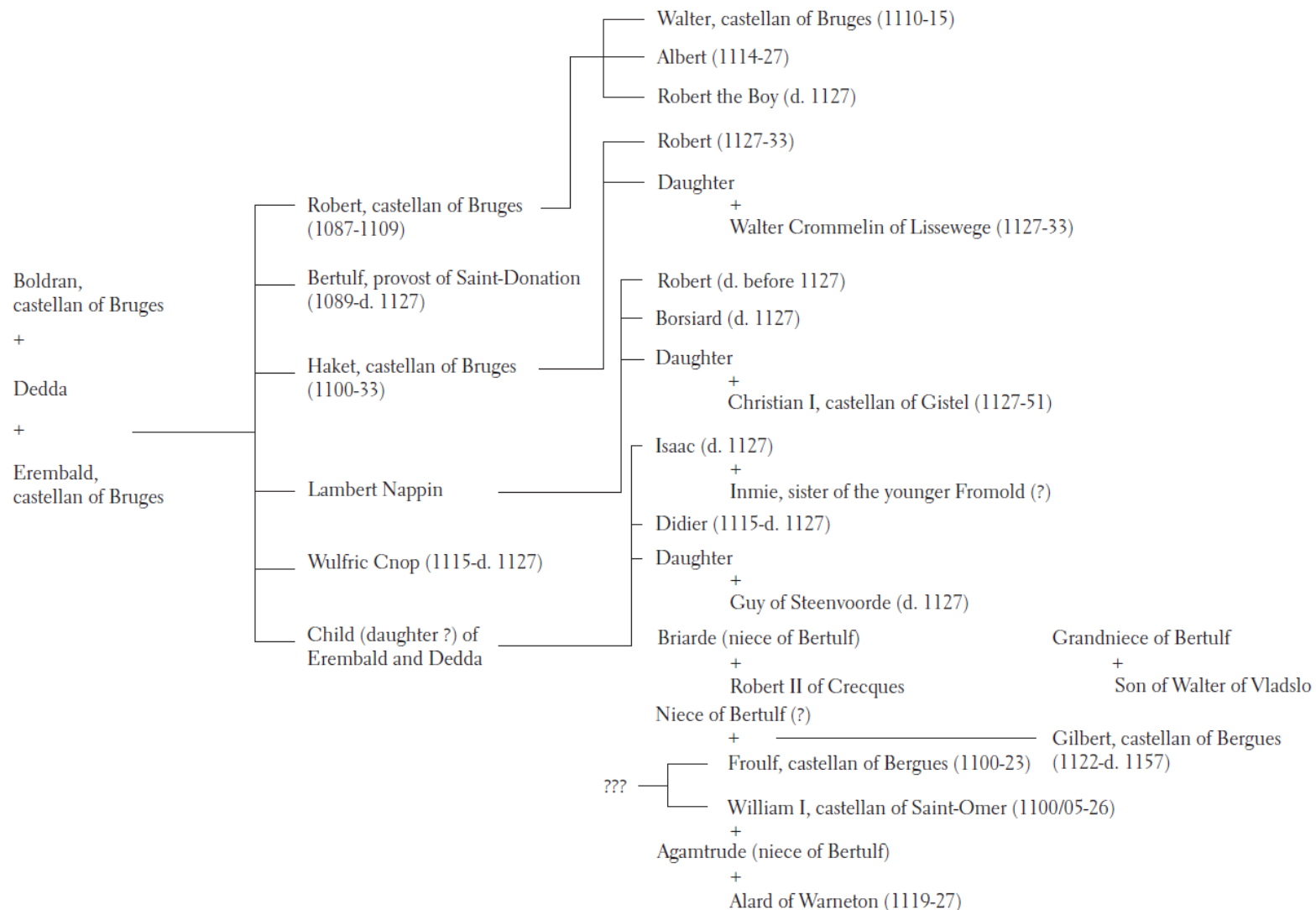
Riley-Smith, Jonathan 1997: *The First Crusaders, 1095–1131*. Cambridge: Cambridge University Press.

Ross, James 1959: "Rise and Fall of a Twelfth-century Clan: The Erembalds and the Murder of Count Charles of Flanders, 1127-1128". *Speculum* 3 (34) 1959, s. 367-390.

Tahkokallio, Jaakko 2009: "Keskiaikainen historiankirjoitus". *Keskiajan avain*, s.39-54. Toimittajat Lamberg, Lahtinen & Niiranen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

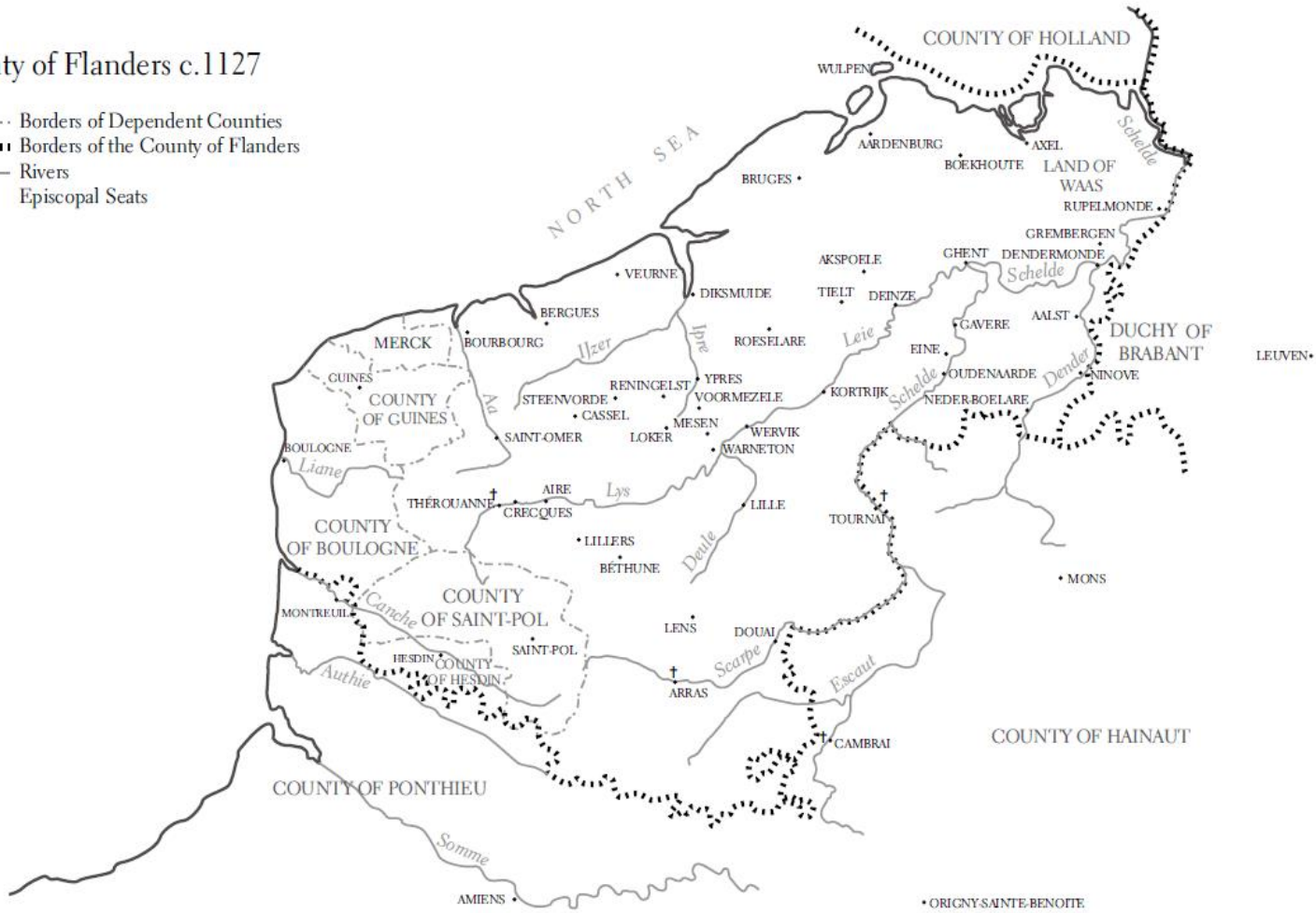
Warlop, Ernest 1974-1976: *The Flemish nobility before 1300*. Courtrai: G. Desmet-Huysman.

Liite 1. Kaarle I:n sukupuu¹²⁷¹²⁷ Rider 2013, Genealogies, xii-xiii.

Liite 2. Erembalds-klaanin sukupuu ¹²⁸¹²⁸ Rider 2013, Genealogies, xiv.

The County of Flanders c.1127

- Borders of Dependent Counties
- Borders of the County of Flanders
- Rivers
- † Episcopal Seats

Liite 3. Flanderin kreivikunnan kartta 1127 ¹²⁹

¹²⁹ Rider 2013, Maps, ix.